

Ár 2014, föstudaginn 12. desember, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Elísabet Júlíusdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 50/2014**:

M
N
L
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, N og L, hér eftir nefnd sóknaraðilar, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 28. mars 2014, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 25. mars 2014. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 8. apríl 2014, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 14. maí 2014. Var bréfið sent sóknaraðilum, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 20. maí 2014, og þeim gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 23. september 2014. Varnaraðila var gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 30. september 2014. Sóknaraðilar komu á framfæri frekari athugasemdum, með bréfi dagsettu 7. október 2014. Var bréfið sent varnaraðila, með bréfi nefndarinnar dagsettu 17. október 2014. Athugasemdir bárust frá varnaraðila þann 21. október 2014.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 12. desember 2014.

II.

Málsatvik.

Þann 4. ágúst 2006 var tryggingarbréf nr. X gefið út til FF. Sóknaraðilar L og N gerðu kunnugt að til tryggingar skilvísri og skaðlausri greiðslu á öllum skuldum og fjárskuldbindingum M. við FF Fjármögnun eða þann sem veðhafi vísaði til í hvaða formi sem skuldbindingarnar væru eða yrðu, allt efni vali veðhafans og hvort um væri að ræða höfuðstól, verðbætur, dráttarvexti eða kostnað, hverju nafni sem nefndist, sem þau kynnu að verða við veðhafa á hverjum tíma að höfuðstól allt að fjárhæð kr. 1.000.000, auk dráttarvaxta og kostnaðar við innheimtuaðgerðir, væri FF sett að veði fasteignin, með 3. veðrétti og uppfærslurétti. Sóknaraðilar N og L skrifuðu undir sem þinglýstir eigendur.

Þann 26. febrúar 2008 var tryggingarbréf nr. Y gefið út til FF. Sóknaraðilar L og N gerðu kunnugt að til tryggingar skilvísri og skaðlausri greiðslu á öllum skuldum og fjárskuldbindingum M, eða þann sem veðhafi vísaði til, að höfuðstól allt að fjárhæð kr. 1.600.000, auk dráttarvaxta og kostnaðar við innheimtuaðgerðir, væri FF fjármögnun sett að veði fasteign, með 4. veðrétti og uppfærslurétti.

Þann 26. febrúar 2008 var samningur um fjármögnunarleigu undirritaður á milli FF og M, sem leigutaka. Seljandi var tilgreindur O. Hið leigða var Ö. Kaupverð samtals án virðisaukaskatts var kr. 10.200.000. Fyrsti gjalddagi var 20. apríl 2008 og samningstími var til 19. apríl 2015. Leigugjald á samningstíma var kr. 158.250 á mánuði en lágmarksleigugjald eftir lok lágmarkssamningstíma var kr. 38.621. Samningurinn miðaðist við USD 25%, JPY 15%, EUR 40% og CHF 20%. Greiðslutryggingar voru tilgreindar tryggingarbréf fasteign, 3. veðréttur IKR 1.000.000 og 4. veðréttur 1.600.000, USD 25%, JPY 15%, EUR 40% og CHF 20%.

Þann 9. október 2008 var skjalið „Yfirlýsing. Breyting á kaupleigusamningi“ undirritað. Tiltekið var að andvirði framtíðarleigugreiðslna samningsins næmi kr. 16.073.855 að viðbættum virðisaukaskatti. Fram kom að aðilar hefðu komist að samkomulagi um að breyta upphaflegri greiðsluáætlun samningsins á þann veg að frá og með 20. október 2008 yrði hver leigugreiðsla lækkuð tímabundið skv. meðfylgjandi greiðsluáætlun til og með 20. janúar 2009. Leigutími samningsins breyttist ekki við ofangreinda breytingu og mátti því gera ráð fyrir að leigugreiðslur hækkuðu að loknu ofangreindu tímabili skv. meðfylgjandi greiðsluáætlun til loka samningstímans miðað við ofangreindar grunnforsendur samningsins sem kynnu að breytast á samningstímanum til hækkunar eða lækkunar.

Þann 9. febrúar 2009 var skjalið „Yfirlýsing. Breyting á eignaleigusamningi“ undirritað. Tiltekið var að eftirstöðvar samningsins væru kr. 15.459.628. Fram kom að aðilar hefðu komist að samkomulagi um að breyta upphaflegri greiðsluáætlun samningsins á þann veg að frá og með 20. febrúar 2009 yrði hver leigugreiðsla lækkuð tímabundið skv. meðfylgjandi greiðsluáætlun til og með 20. júlí 2009. Jafnframt yrði samningurinn lengdur um fjóra mánuði og yrði lokadagsetning hans því 19. ágúst 2015 í stað 19. apríl 2015.

Þann 16. september 2009 var skilyrt veðleyfi undirritað. Samþykkti varnaraðili skilyrt veðleyfi vegna 3. og 4. veðréttanna í fasteigninni, sbr. framangreind tryggingarbréf. Fram kom að veitt væri veðleyfi fyrir ÍLS-veðbréfi, kr. 17.600.000 á 1. veðrétt fasteignarinnar, lántakendur U og Ú, og viki veðréttur varnaraðila sem því næmi með eftirfarandi skilyrðum: „A) *Veðleyfi þetta er bundið því skilyrði að Íbúðalánasjóður greiði andvirði kr. 17.600.000,- að frádregnu lántökugjaldi inn á reikning F; B) Einnig að lögg. fasteignasali ábyrgist að kr. 3.000.000 kaupsamningsgreiðsla að frádreginni sölubóknun renni inn á sama reikning; C) Að greiðslur samkvæmt kaupsamningi ofangreindra aðila sem kaupanenda [svo] og N og L sem seljanda þann 01.12.2009 kr. 450.000,- þann 01.04.2010 kr. 450.000 og þann 01.08.2010 kr. 500.000,- verði greiddar inná [svo] bankareikning F fjármögnunar*“. Fram kom að um leið og framangreindar greiðslur skv. skilyrðum A og B hefðu borist F yrði tryggingarbréfi sem í dag hvíldi á 4. veðrétti aflýst af eigninni, en tryggingarbréf sem hvíldi á þriðja veðrétti myndi hvíla áfram á eigninni uns greiðslur skv. kaupsamningi ofangreindra aðila og seljanda eignarinnar sóknaraðila N og L yrðu að fullu efndar skv. skilyrði C.

Þann 18. september 2009 var skjalið „Kaupsamningsgreiðslur kaupanda“ undirritað. Seljandi fasteignarinnar var tilgreind sóknaraðili L og kaupendur voru U og Ú. Afhendingardagur eignar var tilgreindur 1. nóvember 2009. Eftirfarandi var

greitt til seljanda: Kaupsamningsgreiðsla kr. 3.000.000, lántökugjald, 1% af veðskuldabréfi kr. 176.000, annar kostnaður kr. 17.600.000, kr. 2.600.000 inn á reikning Þ, kr. 576.000 inn á reikning Æ. Þá voru sundurliðaðar greiðslur til sýslumanns samtals að fjárhæð kr. 96.710. Greitt til fasteignasölu var kr. 39.840.

Þann 18. september 2009 greiddi U kr. 2.600.000 inn á reikning varnaraðila. Samdægurs greiddi U kr. 615.890 inn á reikning fasteignasölunnar. Til sama aðila greiddi U kr. 96.710 sama dag.

Þann 18. september 2009 greiddi sóknaraðili L kr. 8.900 inn á reikning varnaraðila.

Þann 18. september 2009 var skjalið „Yfirlýsing um veð í almennum fjárkröfum samkvæmt 45. og 46. gr. laga nr. 75/1997 um samningsveð“ undirritað. Gerði sóknaraðili L kunnugt að til tryggingar skilvísri og skaðlausri greiðslu á öllum skuldum og fjárskuldbindingum hennar eða síðar tilgreinds aðila, nú eða síðar, við varnaraðila, eða þann sem bankinn vísaði til í hvaða formi eða gjaldmiðli sem skuldbindingarnar væru eða yrðu á hverjum tíma, allt að vali bankans og hvort sem um væri að ræða höfuðstól, vexti, verðbætur, gengismun, dráttarvexti eða kostnað, hverju nafni sem nefndist, væri bankanum sett að veði fjárfrafa samkvæmt kaupsamningi, dagsettu 17. september 2009, milli sóknaraðila L, annars vegar og U og Ú, um fasteignina og bílskýli. Um peningagreiðsluvar að ræða að fjárhæð kr. 22.000.000, sem greiðast skyldi með peningum kr. 3.000.000, ÍLS láni kr. 17.600.000, með peningum 1. desember 2009 kr. 450.000, með peningum 1. apríl 2010 kr. 450.000 og með peningum 2. ágúst 2010 gegn útgáfu afsals kr. 500.000.

Þann 19. nóvember 2009 var framkvæmd ástandsskoðun og verðmat á bifreiðinni Ö. Áætlað markaðsvirði miðað við að bifreið væri í lagi var kr. 9.400.000. Kostnaður við að koma bifreið í nothæft ástand var kr. 159.060 og var því núvirði ökutækis að teknu tilliti til nauðsynlegra viðgerða kr. 9.240.940.

Þann 20. nóvember 2009 barst sóknaraðila tilkynning um mat frá SS lögmannsstofu. Tilkynntist sóknaraðila að matsverð væri kr. 9.400.000 að frádregnum áætluðum viðgerðarkostnaði að fjárhæð kr. 159.060 og að frádregnum sölukostnaði að fjárhæð kr. 235.000 eða nettómatsverð kr. 9.005.940.

Þann 26. nóvember 2009 mat J hjá Krafti bifreiðina Ö. Í skjalinu „Verðmætamat“ kom eftirfarandi fram: „Til viðmiðunar nota ég nývirði svipaðrar bifreiðar með sambærilegum útbúnaði og eðlilegar afskriftir samkvæmt afskriftartöflu. Áætlað söluverðmæti þessarar bifreiðar miðað við núverandi markaðsaðstæður mun vera um það bil Kr 10.500.000.- til 11.000.000.- án VSK. Miðað er við að bifreiðin sé í góðu viðhaldi, líti vel út miðað við akstur og árafjölda sem að baki er.“

Þann 16. desember 2009 barst sóknaraðila N leiðrétt innheimtubréf frá lögmannsstofu sem hafði verið falið að innheimta kröfu varnaraðila að fjárhæð kr. 10.072.843. Höfuðstóll kröfunnar var sagður nema kr. 19.068.758, dráttarvextir voru kr. 299.727, banka- og stimpilkostnaður var kr. 7.350, innheimtubókun var kr. 75.000, útprentun úr Lánstrausti var kr. 430, innborgun nam kr. 450.000, sem lækkaði heildarsamtölu kröfunnar en það sama gerði andvirði leigumuna kr. 8.928.422.

Sóknaraðili N sendi varnaraðila f.h. sóknaraðila M ódagsett bréf þar sem hann óskaði ráðlegginga vegna þess að hann væri búinn að missa mikið af vinnu og flutningabílinn væri ekki auðseljanlegur.

Þann 8. júlí 2010 sendi lögmaður sóknaraðila varnaraðila bréf þar sem farið var fram á, í ljósi dóma Hæstaréttar um gengismál, að varnaraðili sendi lögmanninum stöðu á innheimtumáli sem hefði verið í gangi á sóknaraðila. Óskað var eftir

útreikningi á stöðu málsins og á hvaða forsendum þeir útreikningar byggðust en þess var krafist að samningurinn yrði reiknaður upp á grundvelli umsaminna vaxta en tenging við erlenda gjaldmiðla felld út.

Þann 8. júlí 2010 sendi lögmaður sóknaraðila bréf á fasteignasalann Þórunni S. Eiðsdóttur þar sem farið var fram á að skilyrta veðleyfið yrði virt að vettugi og greiðslunni haldið þar til útséð væri með hvert staða viðkomandi samningssambands væri.

Þann 23. júlí 2010 sendi varnaraðili lögmanni sóknaraðila bréf þar sem vísað var til dóma Hæstaréttar frá 16. júní 2010 og bent á að þeir hafi fjallað um form kaupleigusamninga, sem m.a. lúti ákvæðum laga nr. 121/1994 um neytendalán, og tekið fram að dómarnir hafi ekki fjallað um aðrar tegundir „leasingsamninga“. Yrði staðan sú að Hæstiréttur teldi sömu niðurstöðu gilda um fjármögnunarleigusamninga þrátt fyrir t.d. ákvæði 2. gr. laga um vexti og verðtryggingu væri fullyrðing um skuldleysi sóknaraðila samt sem áður órökstudd, hvort heldur sem miðað væri við LIBOR-vexti leigusamningsins eða óverðtryggða vexti Seðlabanka Íslands.

Þann 11. ágúst 2010 var afsal vegna fasteignarinnar undirritað. Afsalsgjafi var sóknaraðili L og afsalshafar voru Ú og U.

Þann 25. september 2010 sendi lögmaður sóknaraðila varnaraðila bréf og kvað sóknaraðila hafa tjáð honum að þeir hefðu engu ráðið um það hvernig lánið hafi verið gengistryggt, heldur hafi verðtryggingin verið sett sem skilyrði fyrir láninu. Þá taldi lögmaðurinn nauðsynlegt að varnaraðili upplýsti á hvaða verði hann hafi endurselt flutningabifreiðina.

Þann 27. október 2011 sendi lögmaður sóknaraðila varnaraðila bréf þar sem óskað var upplýsinga um verð bifreiðarinnar sem skilað hafi verið. Þá var óskað eftir því að allar greiðslur sem sóknaraðilar höfðu greitt til varnaraðila yrðu endurgreiddar, ásamt vöxtum og kostnaði. Að öðrum kosti yrði málið kært til efnahagsbrotadeildar ríkislögreglustjóra eða sérstaks saksóknara. Að lokum var þess krafist að samningurinn frá 28. febrúar 2008 yrði sendur lögmanninum ásamt öllum upplýsingum um greiðslur skv. honum til varnaraðila eða forvera hans ásamt söluandvirði bifreiðarinnar er hún var seld.

Þann 14. mars 2012 sendi lögmaður sóknaraðila varnaraðila bréf þar sem raktar voru niðurstöður í nokkrum dómum Hæstaréttar varðandi gengistryggingu. Taldi hann af þeim mega ráða að mál sóknaraðila hefði verið afgreitt með ólögsmætum hætti af lánveitanda. Ljóst væri að kröfur sem gerðar hefðu verið á hendur sóknaraðilum hefðu verið verulega hærri en þær voru raunverulega skv. dómunum. Þá hafi bifreiðin Ö aldrei verið eign varnaraðila heldur M. Krafan um afhendingu bifreiðarinnar hafi því verið ólögsmæt með öllu. Farið var fram á að varnaraðili upplýsti hvaða fjárhæðir hefðu verið greiddar inn á umræddan fjármögnunarleigusamning, að lánið yrði reiknað miðað við áður rakta dóma Hæstaréttar með upphaflegum vöxtum miðað við þær innborganir sem inntar hefðu verið af hendi, að upplýst yrði hve mikið af andvirði söluverðs íbúðarinnar hefði farið til greiðslu fjármögnunarleigusamningsins og hve mikið upp í aðrar skuldir við varnaraðila og að lögmanninum yrði sendur upphaflegur fjármögnunarleigusamningur og þau gögn sem gerð hafi verið í tengslum við þá samningsgerð.

Þann 14. mars 2012 sendi lögmaður sóknaraðila, viðurkenndum bókara, bréf þar sem farið var fram á að samningur og upplýsingar um hvað greitt hefði verið inn á samninginn yrðu sendar.

Þann 14. mars 2012 sendi lögmaður sóknaraðila varnaraðila bréf þar sem bent var á að sóknaraðili L hefði aldrei fengið uppgjör frá bankanum á greiðslum inn á lánasamning sem hvíldi á 3. og 4. veðrétti fasteignar hennar, við sölu fasteignarinnar. Óskað var eftir því að upplýst yrði með skjallægum hætti hvernig söluandvirði eignarinnar hafi verið ráðstafað af bankanum.

Þann 22. mars 2012 sendi varnaraðili lögmanni sóknaraðila bréf þar sem því var lýst að á gildistíma framangreinds samnings hefðu verið gefnir út reikningar samtals að fjárhæð kr. 4.001.923 m/vsk og greiddar hefðu verið kr. 2.772.287. Bifreiðinni hafi að beiðni sóknaraðila N verið skilað þann 26. október 2009 og hafi hún verið verðmetin á kr. 9.400.000 en gerðar hafi verið athugasemdir við ásand hennar hjá Frumherja að andvirði kr. 156.060. Útlagður kostnaður vegna bifreiðarinnar hafi endanlega numið kr. 93.945. Annar útlagður kostnaður sem fallið hafi til vegna ástandsskoðunar, lögmannskostnaðar og sölulauna. Bifreiðin hafi verið seld þriðja aðila þann 27. apríl 2010 á kr. 9.750.000 án vsk. Fjallað var um sölu fasteignarinnar. Fram kom að veðleyfi hafi verið veitt gegn því skilyrði að varnaraðila yrði greitt kr. 450.000 þann 1. desember 2009, kr. 450.000 þann 1. apríl 2010 og kr. 500.000 þann 1. ágúst 2010 eða alls kr. 1.400.000. Kvað varnaraðili ekki liggja fyrir upplýsingar hjá E hvernig söluandvirði eignarinnar hafi verið ráðstafað að öðru leyti. Þá fjallaði varnaraðili um réttarstöðuna varðandi framangreindan samning, m.a. varðandi dóm Hæstaréttar í máli nr. 600/2011. Tiltekið var að ýmis gögn sem beðið hefði verið um væru meðfylgjandi bréfinu, ásamt ítarefni sem tengdist málinu.

Þann 20. apríl 2013 sendi lögmaður sóknaraðila varnaraðila bréf þar sem skorað var á varnaraðila að upplýsa hvernig sú krafa sem sóknaraðili var krafinn um hafi orðið til.

Þann 20. október 2013 sendi lögmaður sóknaraðila varnaraðila bréf þar sem því var lýst yfir að framangreindur samningur væri í raun lánasamningur.

Þann 11. mars 2014 barst sóknaraðila N yfirlit ábyrgða. Fram kom að sóknaraðili væri í ábyrgð fyrir samningi nr. Þ, greiðandi M, til tryggingar á fjármögnunarleigu. Tiltekið var að framtíðarandvirði ábyrgðar 31. desember 2013 væri kr. 0, áfallið ógreitt vegna samnings 31. desember 2013 var kr. 15.100.309. Samtals var skuldbinding 31. desember 2013 kr. 15.100.309.

Sóknaraðilar skutu málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 25. mars 2014.

Þann 28. mars 2014 sendi varnaraðili lögmanni sóknaraðila bréf þar sem fram kom að bankinn hefði ákveðið að láta ekki reyna á réttarstöðu sína að eigin frumkvæði varðandi endurútreikninga fjármögnunarleigusamninga og þess í stað hafið undirbúning að endurútreikningum þeirra í samræmi við dóma Hæstaréttar um gildi fullnaðarkvittana. Tiltekið var að um flókið verk væri að ræða og að vonast væri til þess að því yrði lokið á árinu 2014.

Þann 26. júní 2014 sendi lögmaður sóknaraðila varnaraðila bréf þar sem óskað var nánari skýringa á inntaki bréfs varnaraðila, dags. 28. mars 2014. Óskuðu sóknaraðilar upplýsinga um hvort sá skilningur væri réttur að samningur sóknaraðila yrði endurreiknaður.

Þann 30. september 2014 barst sóknaraðila endurreikningur á kröfu frá varnaraðila vegna framangreinds samnings. Tiltekið var að upphafsdagur samnings væri 20. apríl 2008, lokadagur samningsins væri 19. ágúst 205, síðasti útgefni gjalddagi var 20. október 2009 og vörslusviptingardagur var 26. október 2009. Fram kom að upphaflegur höfuðstóll hefði verið kr. 10.200.000, greiddar afborganir af gengistryggðum hluta hefðu verið kr. 1.802.834 og eftirstöðvar gengistryggðs hluta

Þann 20. október 2009 hefðu verið kr. 8.397.166. Óverðtryggðir vextir SÍ frá 20. október 2009 til 26. október 2009 voru kr. 0. Lokagreiðsla inn á uppgjör v/stýrt mat var kr. 7.632.346. Ný endurreiknuð staða þann 26. október 2009 var kr. 764.820 og óverðtryggðir vextir SÍ frá 26. október 2009 til 30. september 2014 var kr. 283.865. Ný staða þann 30. september 2014 var kr. 1.048.658. Sérstakur liður var á endurreikningnum með yfirskriftinni „Afstemming á stýrðu mati“. Þar kom fram að matsverð væri kr. 9.400.000, viðgerðarkostnaður væri kr. 159.060, þungaskattur væri kr. 25.638, sölukostnaður væri kr. 235.000 og kostnaður lögmanna væri kr. 51.880. Til lækkunar á vanskilum var því kr. 8.928.422. Fram kom að ráðstafað í dráttarvexti á útg.greiðslus. væri kr. 39.831, ráðstafað í samningsvexti á útg.greiðslus. væri kr. 245.834, ráðstafað í afborganir á útg.greiðslus. væri kr. 741.211, ráðstafað í vsk. á útg.greiðslus. væri kr. 242.439, ráðstafað inn á eftirstöðvar væri kr. 7.632.346, ráðstafað í greiðslugjöld á útg.greiðslus. væri kr. 2.500, skeytakostnaður 21. september 2009 væri kr. 5.500 og rekstrarreikningar væru kr. 18.761 eða samtals kr. 8.928.422.

Þann 7. október 2014 sendi lögmaður sóknaraðila varnaraðila bréf vegna endurútreiknings á framangreindu láni. Óskað var upplýsinga um nánar tilgreind atriði í endurútreikningnum. Þá kom fram að sóknaraðili hefði lagt saman gjalddaga frá 20. apríl 2008 til 20. maí 2009 og hafi fengið út kr. 2.559.059, þá hafi hann lagt saman gjalddagana frá 20. júní til 20. október 2009 (stýrt mat) og hafi fengið út kr. 1.231.984. Bent var á að væri fjárhæðin kr. 1.231.984 lögð við kr. 7.690.189 kæmi út kr. 8.922.173. Samkvæmt þessu taldi sóknaraðili að ný endurreiknuð staða, þ.e. kr. 764.820 miðað við 26. október 2009 kynni að vera röng. Óskað var skýringa á stöðunni. Óskað var upplýsinga vegna greiðslna á sölu íbúðarinnar. Þá benti lögmaðurinn á að í uppgjørsreikningnum væri miðað við að bifreiðin hefði verið tekin upp í skuldina á kr. 7.690.000.

Þann 14. október 2014 sendi varnaraðili lögmanni sóknaraðila bréf með svörum við fyrirspurnum í bréfi lögmannsins, dags. 7. október 2014. Tiltekið var að stýrt mat merkti að nettó verðmæti leigutækisins að teknu tilliti til frádráttarliða sem fram kæmu í almennum skilmálum leigusamningsins, s.s. ástand tækis, opinber gjöld, kostnaður við sölumeðferð og fleira yrði varið til lækkunar á samningsskuldbindingu viðskiptavinarins. Tekið var fram að fjárhæðin kr. 2.559.059 væri fengin með því að leggja saman allar greiðslur viðskiptavinarins sem varið hefði verið til greiðslu áfallinna leigugreiðslna, með innri vöxtum samningsskuldbindingarinnar, dráttarvöxtum ætti það við, virðisaukaskatti og kostnaði. Fjárhæðin kr. 1.802.834 væri sá hluti heildargreiðslu viðskiptavinarins sem varið hefði verið til að greiða niður leigugrunn. Fram kom að upphafleg samningsskuldbinding hafi numið kr. 10.200.000 að nafnvirði en fjárhæðin kr. 11.481.232 hafi verið andvirði þeirra greiðslna sem greiðst hafi inn á skuldbindinguna vegna leiguhluta samningsins, virðisaukaskatts, ávöxtunarkröfu samningsins, dráttarvaxta og greiðslugjalda. Þær greiðslur væru meðhöndlaðar sem innborganir væru greiðslur frá sóknaraðila og andvirði leigumunar sem hafi komið nettó til stýringar inn á samningsskuldbindinguna. Þá fjallaði varnaraðili um viðskipti vegna sölu fasteignarinnar. Fram kom að varnaraðili hefði að beiðni sóknaraðila fellt niður veð á fjórða veðrétti gegn því að eftirfarandi greiðslur yrðu inntar af hendi vegna tryggingarbréfs á 3. veðrétti. Þann 11. desember 2009 var kr. 432.000 stýrt inn á lánið, kr. 450.000 þann 16. apríl 2010 og kr. 476.000 þann 11. ágúst 2010. Mismunurinn á kr. 1.400.000 og þeirri fjárhæð sem greiddar hafi verið og

þeirri fjárhæð sem stýrt hafi verið inn á skuldina, kr. 1.358.000, þ.e. kr. 42.000 hafi farið til greiðslu lögmannskostnaðar. Þá var tiltekið að samkvæmt bókum bankans og yfirliti yfir endurreikning hefðu komið til lækkunar á skuldbindingu sóknaraðila kr. 8.928.422, en hluta af þeirri fjárhæð hafi verið varið til að greiða gjaldfallnar leigugreiðslur frá 20. júní 2009 til og með 20. september sama ár.

Þann 21. nóvember 2014 sendi lögmaður sóknaraðila varnaraðila bréf þar sem hann gerði athugasemdir við dráttarvexti í tengslum við framangreindan endurreikning varnaraðila. Taldi lögmaðurinn að sóknaraðilar hefðu ofgreitt kr. 2.834.705.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðilar N og M ehf. krefjast þess að viðurkennt verði með úrskurði að sú fjárhæð sem M ehf. fengu hjá FF, þann 26. febrúar 2008, til að greiða BK sendibílum ehf., andvirði bifreiðarinnar Ö hafi verið ólögmætt erlent lán [svo]. Verði fallist á að um ólögmætt erlent lán hafi verið að ræða krefst N þess að bankanum verði gert að endurreikna lánið yfir í íslenskar krónur í samræmi við dómafordæmi, einnig hvað áfallna vexti varði.

Sóknaraðilar N og L krefjast þess upplýst verði hverjar eftirstöðvar skuldar skv. samningnum frá 26. febrúar 2008, sem breytt var með yfirlýsingum/samningum þann 9. október 2008 og aftur þann 9. febrúar 2009, hafi verið eftir að bifreiðinni Ö hafi verið skilað til bankans þann 26. október 2009 og síðan eftir að ofangreind tryggingarbréf hafi verið innleyst af bankanum í september 2009 eða þegar greiðslur til bankans bárust vegna íbúðarsölunnar.

Sóknaraðili N krefst þess að varnaraðili upplýsi hvernig umkrafin fjárhæð á innheimtubréfi, dags. 11. mars 2014, sé grundvölluð og reiknuð frá upphafi, þ.e. þeim 26. febrúar 2008, miðað við þær innborganir sem greiddar hafi verið inn á skuldina og þann kostnað sem fallið hefur á N við innheimtu skuldarinnar. Þá krefst N þess að úrskurðað verði að bankinn upplýsi hvernig 12. gr. samningsskilmála samningsins frá 26. febrúar 2008 hafi verið beitt af bankanum eftir að N skilaði bifreiðinni til dótturfélags bankans með aðstoð vörslusviptingarfyrirtæki bankans.

Sóknaraðilar krefjast þess að bankinn sýni fram á það með skiljanlegum og skýrum útreikningum hvernig krafan hafi verið reiknuð frá upphafi. Ekki sé nægilegt að benda á kvittanir og greiðsluseðla heldur verði að sýna fram á það með útreikningum hvernig krafan hafi staðið á hverjum tíma, miðað við þær innborganir sem greiddar hafi verið inn á kröfuna í formi peningagreiðslna og með skilum á bifreiðinni á sínum tíma.

Í athugasemdum sóknaraðila, dags. 23. september 2014, komu þau á framfæri eftirfarandi kröfu.

Sóknaraðili L krefst þess að úrskurðað verði að skuldbinding hennar skv. tryggingarbréfum útgefnunum 4. ágúst 2006 og 26. ágúst 2008, verði úrskurðuð ólögmæt.

Sóknaraðilar kveða kvörtunina setta fram á grundvelli 3. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Einnig vísa sóknaraðilar til 19. gr. a laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki og til 19. gr. b sömu laga um það að varnaraðili eigi að hafa við höndina öll gögn til að svara spurningum í b og c liðum.

Sóknaraðili N bendir á að hann hafi fengið lán, að fjárhæð kr. 10.200.000 þann 26. febrúar 2008. Hann hafi greitt til varnaraðila vegna þessa láns alla vega um kr. 16.600.000 en sé nú krafinn um 15.100.309 til viðbótar. Telur sóknaraðili N þetta bersýnilega ósanngjarnt. Hann hafi verið svo óheppinn að hafa fest kaup á bifreiðinni rétt fyrir hrunið mikla seinni hluta árs 2008 og þá hafi strax orðið ákveðinn ómöguleiki fyrir því að hann gæti staðið við samninginn vegna mikils gengisfalls krónunnar. Lánið hafi verið verðtryggt miðað við erlendan gjaldeyri en sóknaraðili N hafi unnið fyrir íslenskum krónum og greitt með þeim af láninu. Einnig hafi orðið mikill samdráttur á þeim markaði sem N hafi fyrirhugað að fá verkefni fyrir bifreiðina.

Sóknaraðilar benda á að strax og vanskil hafi orðið hafi vörslusviptingarfyrtæki farið að hringja til sóknaraðila N með hótanir um vörslusviptingu að nóttu til og hafið að senda honum rukkanir. Einnig hafi P hringt í hann og ráðlagt honum að skila bifreiðinni. Þá hafi hann ákveðið að skila bifreiðinni sem tekin hafi verið til baka á næstum því sama verði og hann hafi keypt bifreiðina á. Þá hafi komið í ljós, að þrátt fyrir það stæði enn eftir skuld sem tryggingarbréf á íbúð hans og konu hans stæðu fyrir. Hafi sóknaraðili N verið tjáð af bankanum að með því að selja íbúðina og borga þannig tryggingarbréfin, myndi hann losna við frekari skuldir og kostnað. Það hafi hann gert í samvinnu við bankann. Þrátt fyrir allt þetta sé hann í dag krafinn um kr. 15.600.000 og hafi aldrei fengið endanlegt uppgjör frá bankanum, um það hvernig andvirði tryggingarbréfanna hafi verið tekið inn á skuldina. Telja sóknaraðilar þetta tæpast eðlilega viðskiptahætti, sbr. 19. gr. laga nr. 161/2002 og reglugerð Fjármálaeftirlitsins um góða viðskiptahætti nr. 670/2013.

Til stuðnings kröfu um að um sé að ræða ólögmætt gengistryggt lán vísa sóknaraðilar til þess að umræddur samningur með heitinu „Fjármögnunar-leigusamningur“ sé í raun og veru lánssamningur í skilningi VI. kafla laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu. Því hafi gengistrygging samningsins við erlendar myntir verið ólögmæt og beri því bankanum að endurreikna samninginn með hliðsjón af því og láta fara fram uppgjör á grundvelli fordæma Hæstaréttar.

Sóknaraðilar byggja á því að hinir tvíþættu skilmálar samningsins séu fyllilega sambærilegir þeim skilmálum sem um hafi verið deilt í dómi Hæstaréttar í máli nr. 282/2011. Geti varnaraðili ekki skýlt sér á bak við vangaveltur um fordæmisgildi þess dóms enda fordæmi skýrt, hvað varði þá samningsskilmála sem á hafi reynt í málinu.

Sóknaraðilar vísa til þess að samningur M og FF fjármögnunarleigu beri heitið „Samningur um fjármögnunarleigu“. Komi fram að leigutaki sé M ehf. og seljandi sé BK Sendibílar ehf. Segi að kaupverð án virðisaukaskatts sé kr. 10.200.000. Greinilegt sé að fjárhæðin sé skilgreind sem kaupverð.

Sóknaraðilar benda á að í 4. tölul. skilmála samningsins komi fram að lágmarksfjöldi gjalddaga séu 84 og fyrsti gjalddagi hafi verið þann 20. apríl 2008 en samningstími sé til 19. apríl 2015. Í 5. tölul. undir heitunum „leigugjald á samningstíma“ og „Leigugjald/kaupverð í íslenskum krónum við gerð samnings“ komi eftirfarandi fram: „1. greiðsla þann 20.04.2008 kr. 0. 83 greiðslur með 1 mánaða millibili í fyrsta sinn þann 20.05.2008 kr. 158.250.“ Jafnframt komi fram í sama tölulið að leigugjald eftir lok lágmarkssamningstíma sé kr. 38.621. Hér sé bæði talað um kaupverð og leigugjald.

Sóknaraðilar vísa til þess að samkvæmt 6. tölul. með heitinu „Samningsviðmiðun“ sé miðað í upphafi við USD 25%, JPY 15%, EUR 40% og CHF 20%. Þá segi að endanleg fjárhæð í erlendri mynt/myntum ráðist af gengi á útborgunardegi samningsins. Í almennum skilmálum samningsins sé tekið fram að

þeir gildi jafnt um kaupleigu- og fjármögnunarleigu, rétt eins og í Kraftvélardómnum svokallaða. Séu þessir skilmálar á bakhlið samningsins með smáu lettri. Séu skilmálarnir tvíþættir, þ.e. skiptist í sérstaka skilmála í sjö liðum og almenna skilmála í 15 greinum. Séu þessir skilmálar eins og aðrir fullkomlega þeir sömu og í áðurnefndum dómi.

Benda sóknaraðilar á að í hinum sérstöku skilmálum samningsins séu mörg atriði sem illa samrýmist því að um leigusamning sé að ræða. Þetta eigi m.a. við um tilgreiningu á seljanda bifreiðarinnar BK Sendibílar ehf. Þá sé í 3. lið skilmálanna tilgreint kaupverð bifreiðarinnar og „samningsfjárhæð“. Geti sóknaraðilar með engu móti séð hvaða hlutverki þessari upplýsingar gengi í leigusamningi enda þurfi t.d. ekki að tilgreina höfuðstól skuldar þegar um leigusamninga sé að ræða. Í 6. lið sé rætt um gengi á útborgunardegi samnings, en ekki verði séð hvaða útborgun geti verið að ræða í leigusamningi. Þá séu í 7. lið réttaráhrif aftur tengd við útborgunardag en nú þau að vextir frá þeim degi skuli greiddast með fyrsta gjalddaga.

Sóknaraðilar telja að þegar þessi þáttur skilmálanna sé metinn heildstætt samrýmist hann því mun betur að samningur sé í raun lán en ekki leiga á tiltekinni bifreið.

Sóknaraðilar benda á að efni hinna almennu skilmála sé fyrst og fremst sniðið að kaupleigusamningum og samrýmist því í mörgum atriðum illa að um fjármögnunarleigusamning geti verið að ræða. Megi í þessum efnum vísa til ákvæðis 1. gr. um að leigutaki komi fram sem kaupandi gagnvart seljanda bifreiðarinnar og eigi réttindi og beri skyldur sem slíkur samkvæmt ákvæðum kaupalaga og að vanefndir seljanda séu leigusala óviðkomandi og hafi engin áhrif á skuldbindingar leigutaka.

Sóknaraðilar byggja á því að óumdeilt sé að það félag sem sóknaraðili N hafi verið í forsvari fyrir hafi haft frumkvæði að kaupum á sendibílum sem samningurinn hafi varðað. Ekki verði séð að varnaraðili hafi komið að kaupunum að öðru leyti en að hann hafi verið skráður eigandi til tryggingar efnudum samningsins.

Sóknaraðilar vísa til þess að í 2. gr. skilmálanna sé ákvæði um að leigusala væri heimilt að endurreikna leigugjaldið samkvæmt breytingum sem kynnu að verða á millibankavöxtum á þeim erlendu gjaldmiðlum sem við hafi verið miðað í samningnum. Þetta ákvæði sýni að greiðslur samkvæmt samningnum báru vexti en slíkt samrýmist ekki eðli leigusamninga. Þá komi einnig fram í 12. gr. almennu skilmálanna að greiðslur hafi borið vexti.

Sóknaraðilar benda á að ákvæði 7. gr. almennu skilmálanna samrýmist því vart að um leigusamning geti verið að ræða. Samkvæmt því ákvæði hafi leigutaki borið ábyrgð á öllu tjóni og bilunum á hinu leigða og hafi skylda hans til greiðslu leigu ekki átt að falla niður þótt notkun hins leigða stöðvaðist vegna tjóns eða bilunar á því. Samkvæmt þessu hafi því ekki verið samhengi milli greiðslna sóknaraðila og afnota af samningsandlaginu.

Sóknaraðilar vísa til þess að af ákvæði 12. gr. skilmálanna leiði að þótt samningnum yrði rift eða slitið á annan hátt á samningstímanum félli greiðsluskylda leigutaka ekki niður, heldur beri leigutaka að greiða í einu lagi það sem hefði borið að greiða á þeim gjalddögum sem eftir stæðu að „frádrægnum vaxtahluta“ þessara greiðslna. Þá skyldi draga verðmæti hins leigða frá því sem leigutaki skyldi greiða og verði ráðið af efni greinarinnar að stæði þá eitthvað eftir af andvirði hins leigða, skyldi því ráðstafað í þágu leigutaka. Þessar uppgjörsgreglur samrýmist því að við uppgjör leigusamningsins skuli lántaki greiða eftirstöðvar höfuðstóls lánsins en njóta þess hluta andvirðis hlutar sem keyptur hafi verið fyrir lánsféð sem eftir standi, þegar

lánveitandi hafi nýtt sér tryggingarrétt sinn í hlutnum. Samrýmist þetta á engan hátt reglum um uppgjör við slit fjármögnunarleigusamninga.

Þá byggja sóknaraðilar á að samið hafi verið svo í upphafi að leigutaki myndi eignast sendibifreiðina við lok samningsins eða ætti kauprétt að honum. Í 12. gr. b samningsins sé kveðið svo á að við lok lágmarkssamningstíma fjármögnunarleigusamningsins framlengist samningurinn um óákveðinn tíma sé honum ekki sagt upp. Greinilega sé ekki um að ræða fjármögnunarleigu heldur kaupleigu í búningi fjármögnunarleigusamnings í samræmi við Kraftvéladóminn.

Sóknaraðilar vísa til þess að samið hafi verið um það frá upphafi viðskipta sem þessara á milli FF. og M að síðarnefnda félagið myndi eignast tækið, sem fjármagnað hafi verið með samningi aðila, í samningslok gegn fyrirfram ákveðinni greiðslu.

Sóknaraðilar kveða umsamið kaupverð hafa verið 3% af samningsverði og skyldi það greitt með lokareikningi. Þessu til sönnunar vísa sóknaraðilar til þriggja reikninga varnaraðila vegna þessa samnings sem um ræði vegna gjalddaganna 20. desember 2008, 20. mars 2009 og 20. maí 2009. Komi fram svohljóðandi samhljóða texti: „Áætlað verðmæti leigumunar í lok samningstíma er 3% af uppfærðri samningsfjárhæð“. Ekki hafi komið til þess að reyndi á réttarstöðuna í lok samningsins í tilviki þessa samnings en finna megi fjöldamörg dæmi þess í öðrum samningum varnaraðila við aðila á þessum tíma, s.s. þá samninga sem um ræði í Kraftvéladómnum.

Sóknaraðilar benda á tvær skilmálabreytingar sem gerðar hafi verið á samningnum, sú fyrri þann 9. október 2009 og sú síðari þann 9. febrúar 2009. Beri fyrri skilmálabreytingin heitið „Yfirlýsing. Breyting á kaupleigusamningi“. Hér sé því rætt um kaupleigusamning en ekki fjármögnunarleigusamning og því ljóst að skilningur beggja aðila samningsins hafi verið sá að um væri að ræða kaupleigusamning. Þar af leiðandi sé um að ræða lán samkvæmt fordæmum Hæstaréttar. Þar komi jafnframt fram aftan á skilmálabreytingunni „greiðsluáætlun samningsins“ og séu þar tilteknir vextir.

Benda sóknaraðilar á að seinni skilmálabreytingin beri heitið „Yfirlýsing. Breyting á eignaleigusamningi“. Hér sé því rætt um eignaleigusamning, sem sé samheiti yfir kaupleigusamninga og fjármögnunarleigusamninga. Verði í ljósi áðurnefndra sérstakra og almennra skilmála samningsins og orðalags í reikningum varnaraðila vegna samningsins um áætlað verðmæti leigumuna í lok samningstíma, að túlka orðalagið með þeim hætti að um sé að ræða kaupleigusamning.

Vísa sóknaraðilar til þess að í báðum greiðsluáætlunum samningsins sem fylgt hafi ofangreindum skilmálabreytingum komi fram eftirfarandi texti: „Greiðslusamningur – Lokagreiðsla 503.809,92“. Megi álykta sem svo að um sé að ræða umsamið kaupverð, þ.e. 4% af verðmæti leigumuna í lok samningstíma miðað við þáverandi forsendur, sbr. t.d. dóma Hæstaréttar í málum nr. 92/2010 og 153/2010. Ekki sé því um að ræða fjármögnunarleigusamning.

Þegar framangreind atriði séu virt í heild telja sóknaraðilar að þótt umræddur samningur hafi upphaflega verið nefndur fjármögnunarleigusamningur sé það heiti nafnið tóm. Verði að líta til efnis samningsins og þá sé deginum ljósara að í raun hafi varnaraðili veitt M ehf. lán til kaupa á sendibifreið sem bankinn hafi kosið að klæða í búning leigusamnings. Því sé um að ræða lánssamning í skilningi VI. kafla laga nr. 38/2001.

Sóknaraðilar byggja á því að eignaleigufyrirtæki teljist til lánastofnana í skilningi laga nr. 161/2002 skv. 3. tölul. 1. mgr. 4. gr. laganna, sbr. 3. tölul. 1. mgr. 3. gr. og 2. mgr. 4. gr. Sóknaraðilar byggja einnig á að eignaleigusamningar falli undir

lög um neytendalán, sbr. d-lið 1. mgr. 2. gr. laga nr. 121/1994. Kaupleigusamningar séu ein tegund eignaleigusamninga.

Sóknaraðilar byggja á að bankinn hafi þunga sönnunarbyrði í þessu máli um að um sé að ræða svokallaðan fjármögnunarleigusamning. Benda þau í því efni á að Hæstiréttur hafi talið stöðluð samningsákvæði í máli nr. 652/2011 skýr, en að hinir almennu skilmálar í samningsformi í máli nr. 282/2011 væru fyrst og fremst sniðnir að kaupleigusamningum og samrýmdust því í mörgum atriðum illa að um fjármögnunarleigusamning væri að ræða. Byggja sóknaraðilar á að eins sé það varðandi þann samning sem undir sé í þessu máli.

Sóknaraðilar vísa til þess að samningsfjárhæðin hafi verið kr. 10.200.000 sem sýni ótvírætt að um hafi verið að ræða skuldbindingu í íslenskum krónum og að skýrlega komi fram í samningnum að myntbreytingarákvæði samningsins séu einungis til viðmiðunar um höfuðstól skuldarinnar, sbr. orðið „samningsviðmiðun“ í 16. tölul. á framhlið samningsins (Hrd. 155/2011).

Sóknaraðilar byggja á því að sönnunarbyrði um eðli samningsins hvíli á bankanum, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 693/2012 sem sé og í samræmi við túlkunarreglur samninga- og kröfuréttar um að umdeilanleg og óljós samningsákvæði beri að jafnaði að túlka eða skýra þeim í óhag sem samið hafi þau einhliða, sbr. og augljósan aðstöðumun aðila þessa máls.

Sóknaraðili L kvartar yfir því að hún sem greiðandi af samningnum sem eigandi íbúðar og útgefandi tryggingarbréfa hafi ekki fengið yfirlit um það til hvers greiðslur frá henni hafi gengið og hvað skuldin sem tryggingarbréfin áttu að tryggja hafi lækkað mikið við þá greiðslu eða þær greiðslur sem greiddar hafi verið til varnaraðila eftir að hún hafi selt íbúð sína til lúkningar á þeim tryggingarbréfum. Byggir sóknaraðili L á því að hún eigi rétt á að fá upplýsingar um til hvers greiðslur úr íbúð hennar hafi runnið og sóknaraðili N að hann eigi rétt á að fá upplýsingar um hver hafi orðið lækkun skuldarinnar vegna greiðslunnar.

Byggja sóknaraðilar á því að þau eigi rétt á að fá að vita hvernig skuldin sé til orðin og grundvölluð og reiknuð frá upphafi. Um sé að ræða ákveðna grundvallarreglu sem bæði byggist á þeim skyldum sem kröfuhafa beri að fara eftir þegar hann krefji skuldara um skuld. Í þessu efni skírskota sóknaraðilar einnig til skyldu fjármálastofnana, skv. þeim lögum sem um slíkar stofnanir gildi.

Til stuðnings framangreindri kröfu sóknaraðila L sem sett var fram í athugasemdum sóknaraðila, dags. 23. september 2014, vísar hún til þess að hún sé örugglega neytandi í þessum viðskiptum. Ljóst sé því að ekki hafi mátt skuldbinda tryggingarbréfið með gengi erlendra gjaldmiðla, en ekkert hafi verið upplýst hvað orðið hafi um þær fjárhæðir sem runnið hafi til varnaraðila við sölu íbúðar hennar.

Sóknaraðilar vísa til þess að eftir að kvörtun hafi verið send til nefndarinnar hafi komið bréf frá varnaraðila þar sem fallist hafi verið á endurreikning lánsins. Ljóst sé skv. bréfum varnaraðila og þeim endurreikningum sem fylgt hafi hvernig endurreikningurinn sé grundvallaður. Hins vegar kveðast sóknaraðilar ekki sáttir við hvernig þær innagreiðslur sem þau hafi sannanlega innt af hendi með sölu íbúðar L, hafi verið teknar inn á niðurstöðu endurútreikningsins. Sé endurreikningurinn ekki skýr hvað þetta varði.

Benda sóknaraðilar á að fyrir það fyrsta hafi L aldrei fengið nokkra kvittun um hvernig greiðslur þessar hafi verið greiddar til varnaraðila frá þeirri fasteignasölu sem

söluna hafi haft til meðferðar og hvernig greiðslur þessar hafi verið móttæknar af varnaraðila, eins og hún hafi átt rétt á. Komi þetta vel fram í gögnum málsins og fyrirspurnum til bankans um þessi atriði.

Sóknaraðilar vísa til þess að nú hafi loks verið upplýst að þessar innaborganir sem gengið hafi til varnaraðila vegna sölu íbúðarinnar hafi verið teknar inn á dráttarvexti, nema kr. 192.262, sem sagt sé að gengið hafi inn á höfuðstól lánsins. Sóknaraðilar telja að þessir dráttarvextir séu ekki lengur virkir. Þeir hafi verið það miðað við að um lögmætt erlent lán hafi verið að ræða, en séu það ekki lengur miðað við grundvöll endurútreikningsins. Þar með eigi þau að fá þessar greiðslur til sín.

Sóknaraðilar kveða um þetta atriði enn standa ágreining varðandi fyrstu úrskurðarkröfu sóknaraðila. Ekki verði því annað séð en að skv. a-lið 2. mgr. 3. gr. samþykktar nefndarinnar verði nefndin að taka á þessum ágreiningi. Krefjast sóknaraðilar þess að það verði gert. Ljóst sé að í kvörtuninni sé einnig kvartað yfir óréttmætum viðskiptaháttum. Það geta ekki verið eðlilegir viðskiptahættir að þessi atriði séu ekki betur skýrð af varnaraðila en gert hafi verið.

Sóknaraðilar kveða aðrar kröfur skv. kvörtuninni standa óbreyttar. Sé og ljóst að varnaraðili hafi ekki stundað eðlilega viðskiptahætti varðandi viðskiptin við sóknaraðila. Eigi það sérstaklega við varðandi þvingunina um að L seldi íbúð sína til lúkningar á skuldinni.

Sóknaraðilar telja það ljóst að þrátt fyrir endurreikninginn þá sé hann ekki skýr hvað ofangreind atriði varði. Sé ekkert því til fyrirstöðu að nefndin taki á þessum ágreiningi.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess aðallega að öllum kröfum sóknaraðila verði hafnað. Til vara er þess krafist að kröfu sóknaraðila um endurútreikning verði hafnað en kröfu sóknaraðila verði að öðru leyti vísað frá nefndinni.

Varnaraðili krefst þess að öllum kröfum verði hafnað á þeim grundvelli að varnaraðili lýsti því yfir með bréfi, dags. 28. mars 2014, að umþrætt bílalan yrði endurútreiknað í samræmi við dóma Hæstaréttar um gildi fullnaðarkvittana. Sömuleiðis upplýsti varnaraðili um ráðstöfun við innlausn tryggingarbréfsins með tölvupósti til umboðsmanns sóknaraðila þann 2. maí 2014.

Varnaraðili telur að þegar hafi verið fallist á kröfu sóknaraðila um endurútreikning. Telur varnaraðili því óhjákvæmilegt að úrskurðarnefndin hafni öllum kröfum sóknaraðila enda hafi varnaraðili þegar orðið við þeim eins og unnt sé.

Til stuðnings varakröfu sinni vísar varnaraðili til þess að með vísan til þess sem að framan greini sé óhjákvæmilegt að hafna kröfu sóknaraðila um endurreikning lánsins, enda liggi fyrir að varnaraðili hafi þegar lýst yfir að endurreikningur muni fara fram. Í kvörtun sóknaraðila felist að öðru leyti krafa um að varnaraðili afhendi eða veiti upplýsingar um tiltekin atriði til sóknaraðila eða úrskurðarnefndarinnar.

Varnaraðili telur ljóst að krafa sóknaraðila um afhendingu upplýsinga uppfylli ekki skilyrði b-liðar 6. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki þar sem þær kröfur verði ekki metnar til fjár. Ekki sé um að ræða kröfur um peningagreiðslu eða kröfu sem verði jafnað til beinnar fjárkröfu.

Af framansögðu krefst varnaraðili þess að kröfu sóknaraðila um endurreikning verði hafnað en kröfum sóknaraðila verði að öðru leyti vísað frá úrskurðarnefndinni án efnislegrar meðferðar.

Varnaraðila var gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum við athugasemdir sóknaraðila, dags 23. september 2014. Varnaraðili ítrekaði gerðar kröfur í málinu.

Varnaraðili vísar til þess að hann hafi þegar endurreiknað bílalán sóknaraðila. Niðurstaða endurreikningsins sýndi að greiddar leigugreiðslur á leigutímanum úr hendi leigutaka og greiðslan sem hafi borist vegna sölu fasteignarinnar á grundvelli tryggingarbréfs væru ekki nægilegar til að greiða upp samningsskuldbindingu M ehf. við varnaraðila.

Varnaraðili bendir á að hann hafi ávallt svarað sóknaraðilum eftir bestu getu, eins og gögn málsins sýni, og því sé fráleitt að telja að varnaraðili hafi ekki sýnt af sér góða viðskiptahætti fjármálastofnana. Hafi varnaraðili nú síðast boðið fulltrúa sóknaraðila upp á fund með þeim aðilum sem vinni að endurreikningi sambærilegra samninga og sóknaraðila, til nánari skýringa. Hafi varnaraðili því að öllu leyti reynt að verða við óskum sóknaraðila um skýringar og upplýsingar sem kröfur hans varði.

Bendir varnaraðili á að mergur málsins sé að kröfur sóknaraðila felist enn í því að varnaraðili afhendi eða veiti sóknaraðila eða nefndinni upplýsingar um tiltekin atriði. Varnaraðili telur ljóst að krafa þessi um afhendingu upplýsinga uppfylli ekki skilyrði b-liðar 6. gr. samþykktar úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki þar sem þær kröfur verði ekki metnar til fjár. Ekki sé um að ræða kröfur um peningagreiðslu eða kröfu sem verði jafnað til beinnar fjárkröfu.

Varnaraðili vísar til þess að sóknaraðilar hafi bætt við kröfur sínar með bréfi til úrskurðarnefndarinnar, dags. 23. september 2014, þar sem þess sé krafist að skuldbinding sóknaraðila L, skv. tryggingarbréfum „verði úrskurðuð ólögmæt“. Krafa sóknaraðila hvað þetta varði sé óljós og órökstudd að mestu. Telur varnaraðili að krafan sé svo óljós og illa upplýst að henni beri að vísa frá nefndinni á grundvelli e-liðar 6. gr. samþykktar nefndarinnar.

Varnaraðili krefst þess að þessari nýju kröfu verði hafnað, verði henni ekki vísað frá nefndinni. Það eina sem komi fram í bréfi sóknaraðila um rökstuðning fyrir þessari nýju kröfu sé að sóknaraðili L sé neytandi og að af því leiði að ekki hafi mátt „skuldbinda tryggingarbréfið með gengi erlendra gjaldmiðla“. Fáí þessi röksemd með engu móti staðist að mati varnaraðila enda ljóst að umrædd tryggingarbréf séu veðbréf sem sérstaklega sé heimilt að binda við gengi erlendra gjaldmiðla samkvæmt lögum nr. 75/1997 um samningsveð, sbr. 3. mgr. 4. gr. Sé ekki að finna neinar lögbundnar takmarkanir á þeirri heimild þó veðsali kunni að vera neytandi og hafi sóknaraðili ekki sýnt fram á neinar slíkar takmarkanir. Beri af þeirri ástæðu að hafna þessari nýju kröfu sóknaraðila verði henni ekki vísað frá nefndinni.

V.

Niðurstaða.

Það athugast að eftir að máli þessu var beint til nefndarinnar birti varnaraðili sóknaraðilum endurútreikning, á umræddum lánssamningi, sem byggir á þeirri forsendu að um sé að ræða lánssamning sem tengdur hafi verið við gengi erlendra gjaldmiðla með ólögmætum hætti. Í kjölfar þessa hafa aðila verið í nokkrum

samskiptum, en jafnframt rekið málið áfram fyrir nefndinni og þá breytt kröfum sínum og bætt í, til samræmis við þessi samskipti. Hefur þetta leitt til þess að sakarefnið er ekki svo afmarkað sem heppilegast væri. Dregur niðurstaða málsins óhjákvæmilega dóm af þessu.

Ágreiningur aðila lýtur að viðskiptum sóknaraðila við varnaraðila í tengslum við „Samning um fjármögnunarleigu“, dags. 26. febrúar 2008, tryggingarbréf nr. X, dags. 4. ágúst 2006 og tryggingarbréf nr. Y, dags. 26. febrúar 2008.

Í upphafi verður vikið að kröfu sóknaraðila N og M ehf. um að viðurkennt verði að framangreindur samningur um fjármögnunarleigu hafi verið ólögmaett erlent lán [svo] og verði fallist á það krefjast sóknaraðilar endurreiknings lánsins.

Samkvæmt 5. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki er það skilyrði fyrir meðferð úrskurðarnefndar að fjármálafyrirtæki hafi hafnað kröfu viðskiptamanns eða ekki hafi tekist að leysa málið með sátt innan fjögurra vikna frá því að viðskiptamaður lagði málið fyrir fjármálafyrirtæki. Markmið reglunnar er að sporna við því að mál séu borin undir nefndina án þess að fyrir liggi að ágreiningur sé um sakarefnið.

Aðilar máls þessa hafa allt frá árinu 2009 verið í samskiptum vegna framangreinds samnings um fjármögnunarleigu og nefndra tryggingarbréfa. Virðist varnaraðili hafa svarað fyrirspurnum sóknaraðila, en sóknaraðili hefur ekki lagt fram öll bréf varnaraðila, sem vísað er til í samskiptum aðila. Í ljósi þess að sóknaraðili hafði áður krafið varnaraðila um endurreikning lánsins verður kröfu sóknaraðila þar að lútandi ekki vísað frá á grundvelli 5. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Sama dag og kvörtun sóknaraðila barst nefndinni, þ.e. 28. mars 2014, sendi varnaraðili sóknaraðila bréf þar sem fram kom að bankinn hefði ákveðið að láta ekki reyna á réttarstöðu sína að eigin frumkvæði varðandi endurútreikninga fjármögnunarleigusamninga og þess í stað hafið undirbúning að endurútreikningum þeirra í samræmi við dóma Hæstaréttar um gildi fullnaðarkvittana. Þann 30. september 2014 barst sóknaraðila endurreikningur á kröfu frá varnaraðila vegna framangreinds samnings.

Í kröfu sóknaraðila fyrir nefndinni getur ekki falist endurskoðun á endurreikningi, enda hafði varnaraðili ekki birt sóknaraðilum endurreikning þegar sóknaraðilar vísuðu málinu til nefndarinnar, sbr. 5. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Þá verður sá skilningur ekki lagður í kröfu sóknaraðila sem beint var til nefndarinnar.

Með vísan til alls framangreinds og þess að varnaraðili hefur birt sóknaraðila endurreikning samnings um fjármögnunarleigu verður ekki hjá því komist að hafna kröfu sóknaraðilar um að viðurkennt verði að um gengistryggt lán hafi verið að ræða og að lánið verði endurreiknað.

Verður þessu næst vikið að kröfu sóknaraðila N og L um að upplýst verði hverjar eftirstöðvar skuldar skv. framangreindum samningi um fjármögnunarleigu, hafi verið eftir að bifreiðinni Ö hafi verið skilað til bankans og síðan eftir að ofangreind tryggingarbréf hafi verið innleyst af bankanum eða þegar greiðslur bárust til bankans vegna íbúðarsölnunar.

Í 6. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki er fjallað um þau mál sem nefndin fjallar ekki um. Samkvæmt b-lið 6. gr. samþykktanna fjallar nefndin ekki um kröfu viðskiptamanns, sem ekki verður metin til fjár.

Framangreint sakarefni málsins lýtur að afhendingu gagna í tengslum við eftirstöðvar skuldar sóknaraðila eftir innborganir vegna sölu bifreiðarinnar Ö og vegna íbúðarsölu sóknaraðila L. Enda þótt sóknaraðilar hafi að þessu leyti enga beina fjárkröfu uppi í málinu á hendur varnaraðila verður að líta svo á að þessi krafa um afhendingu gagna standi í svo nánú sambandi við fjárkröfuna að fjalla megi um hana þrátt fyrir ákvæði b-liðar 6. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Varnaraðili útskýrði með bréfi, dags. 14. október 2014, til lögmanns sóknaraðila hvernig greiðslum vegna sölu bifreiðarinnar Ö og íbúðar sóknaraðila L var ráðstafað inn á skuldina.

Í kröfu sóknaraðila fyrir nefndinni getur ekki falist endurskoðun á endurreikningi, enda hafði varnaraðili ekki birt sóknaraðilum endurreikning þegar sóknaraðilar vísuðu málinu til nefndarinnar, sbr. 5. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Þá verður sá skilningur ekki lagður í kröfu sóknaraðila sem beint var til nefndarinnar.

Með vísan til alls framangreinds verður ekki hjá því komist að hafna framangreindri kröfu sóknaraðila, enda hefur varnaraðili skýrt hvernig greiðslum vegna sölu bifreiðarinnar Ö og vegna sölu íbúðar sóknaraðila L var ráðstafað inn á skuldina.

Þá verður fjallað um kröfu sóknaraðila N um að varnaraðili upplýsi hvernig umkrafin fjárhæð á innheimtubréfi, dags. 11. mars 2014, hafi verið grundvölluð og reiknuð frá upphafi, miðað við þær innborganir sem greiddar hafi verið inn á skuldina og þann kostnað sem fallið hafi á N við innheimtu skuldarinnar.

Sóknaraðilar hafa ekki lagt fram umrætt innheimtubréf, dags. 11. mars 2014. Hins vegar barst með kvörtuninni skjalið „Yfirlit ábyrgða“, dags. 11. mars 2014, þar sem fjárhæð skuldbindingarinnar var tilgreind. Verður að telja að vísan sóknaraðila til innheimtubréfs í kröfu til nefndarinnar eigi við þetta skjal og verður við það miðað.

Eins og áður hefur verið rakið endurreiknaði varnaraðili samning sóknaraðila eftir að sóknaraðilar skutu málinu til nefndarinnar. Hefur varnaraðili með bréfi, dags. 14. október 2014, veitt sóknaraðila skýringar á endurreikningnum og boðið sóknaraðilum fund til til nánari útskýringa.

Í kröfu sóknaraðila fyrir nefndinni getur ekki falist endurskoðun á endurreikningi, enda hafði varnaraðili ekki birt sóknaraðilum endurreikning þegar sóknaraðilar vísuðu málinu til nefndarinnar, sbr. 5. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Þá verður sá skilningur ekki lagður í kröfu sóknaraðila sem beint var til nefndarinnar.

Með vísan til alls framangreinds verður ekki hjá því komist að hafna kröfu sóknaraðila.

Verður því næst vikið að kröfu sóknaraðila um að bankinn sýni með skiljanlegum og skýrum útreikningum hvernig krafan hafi verið reiknuð frá upphafi.

Eins og áður hefur verið rakið endurreiknaði varnaraðili samning sóknaraðila eftir að sóknaraðilar skutu málinu til nefndarinnar. Hefur varnaraðili með bréfi, dags. 14. október 2014, veitt sóknaraðila skýringar á endurreikningnum og boðið sóknaraðilum fund til til nánari útskýringa.

Í kröfu sóknaraðila fyrir nefndinni getur ekki falist endurskoðun á endurreikningi, enda hafði varnaraðili ekki birt sóknaraðilum endurreikning þegar

sóknaraðilar vísuðu málinu til nefndarinnar, sbr. 5. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Þá verður sá skilningur ekki lagður í kröfu sóknaraðila sem beint var til nefndarinnar.

Með vísan til alls framangreinds verður ekki hjá því komist að hafna kröfu sóknaraðila.

Þá verður vikið að kröfu sóknaraðila L um að úrskurðað verði að skuldbinding hennar skv. tryggingarbréfum útgefnum 4. ágúst 2006 og 26. ágúst 2008 verði úrskurðuð ólögmæt.

Samkvæmt e-lið 6. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki fjallar nefndin ekki um mál sem eru það óljós og illa upplýst eða kröfur aðila svo óskýrar að þau eru ekki tæk til úrskurðar.

Sóknaraðili L gerir enga tilraun til að færa rök fyrir framangreindri kröfu eða skýra hvers vegna skuldbinding hennar skv. umræddum tryggingarbréfum var ólögmæt. Er þessi krafa sóknaraðila L því svo óljós og illa upplýst að ekki verður hjá því komist að vísa henni frá úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki, sbr. e-lið 6. gr. samþykktar nefndarinnar.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, L, um að úrskurðað verði að skuldbinding hennar skv. tryggingarbréfum útgefnum 4. ágúst 2006 og 26. ágúst 2008 verði úrskurðuð ólögmæt, er vísað frá.

Öllum öðrum kröfum sóknaraðila, M ehf., N og L, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 12. desember 2014.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Elísabet Júlíusdóttir